Vergroening Paleiskwartier

Projectomschrijving

Gemeente 's-Hertogenbosch, Stadsontwikkeling/Afdeling leefomgeving, 17 april 2018

A) **Probleemstelling**

De afgelopen twintig jaar is continu gebouwd aan het Paleiskwartier. Het gebruik van de openbare ruimte in de wijk is in die twintig jaar steeds met de groei mee veranderd. Nu de bouw in de afrondende fase is, kan een balans worden opgemaakt van gebruik en beleving van de openbare ruimte. Daarnaast zijn in de wijk inmiddels een groot aantal bewoners en (dagelijkse) gebruikers, die een mening over de belevingswaarde heeft. De afgelopen jaren is steeds vaker de wens uitgesproken om meer groen te realiseren in de wijk. Het Paleiskwartier wordt door veel bewoners en bezoekers als stenig ervaren. Het is waar dat er in het Paleiskwartier grote oppervlakten verharding zijn aangelegd, deels vanwege het intensieve verkeer van voetgangers en fietsers, deels ook vanuit het gewenste stedenbouwkundige beeld.

Uit onderzoeken blijkt dat het Paleiskwartier gevoeliger is voor wateroverlast bij piekbuien en opwarming in de hete zomermaanden (hitte-eiland). Beiden zouden met meer vegetatie in de wijk kunnen worden bestreden. Zowel bij de bevolking (Wijkbelangen Paleiskwartier) als bij het bestuur (motie De Bossche Groenen) is de wens om te vergroenen meermalen geuit. Vergroenen past tenslotte ook in het gemeentelijke beleid mbt. klimaatadaptatie en 'Natuur in de Stad'.

B) **Doelstelling**

Het beoogde resultaat is om het Paleiskwartier klimaatbestendiger te maken en de belevingswaarde van de openbare ruimte te verhogen, dmv. het aanbrengen van meer groe in de wijk. Eerdere pogingen van Wijkbelangen Paleiskwartier om samen met de BV Paleiskwartier tot vergroening van de wijk te komen zijn gestrand, mn. vanwege financiële haalbaarheid, kabels en leidingen of eigendommen/aansprakelijkheid (zoals het voorstel voor gevelgroen). Er is daarom een nieuwe inventarisatie gedaan van alle mogelijkheden die er zijn om in de wijk te vergroenen. Deze zijn hieronder uitgewerkt als mogelijke maatregelen. Wat haalbaarheid, financiering en fasering betreft, lopen deze nogal ver uiteen. Sommige maatregelen zijn redelijk snel uitvoerbaar, andere zullen eerst in overleg verder moeten worden uitgewerkt. Voor een aantal maatregelen zal (gezamenlijke) financiering moeten worden gevonden.

1 Vogelbosjes op de koppen

Het maaiveld in het Paleiskwartier is 1 meter hoger dan in de aangrenzende gebieden. Bij de entrees van de straten in het Paleiskwartier is dit hoogteverschil opgevangen door een hellingbaan in de rijbaan. Daarnaast zijn aan weerszijden keermuren gebouwd. Aan één zijde is de keermuur uitgebouwd tot een soort 'bastion'. Deze zijn dichtgestraat met natuurstenen keitjes. Deze bastions worden niet belopen en er zijn geen kabels + leidingen gelegen. Eerste vergroeningsvoorstel is om de natuursteen keitjes te vervangen door beplanting. In deze bastions worden 'vogelbosjes' aangeplant: natuurlijke beplanting, aantrekkelijk voor vlinders, insecten en vogels, ter vergroting van de biodiversiteit. In het vogelbosje worden bloeiende en besdragende inheemse struiken en bomen aangeplant, zoals meidoorn, sleedoorn, vuurdoorn en kornoelje etc.Dichte en hoge struiken met stekels zijn erg in trek bij broedende vogels. Voor de gelaagdheid worden in het midden enkele bomen geplant die boven de struiken uitkomen, zoals berk, zoetekers, spaanse aak, els, eik etc.

Deze maatregel kan op korte termijn worden uitgevoerd.

2 Groeiplaatsen en soortkeuze bomen

In het Paleiskwartier is veel beplanting als ‘architectuur’ toegepast. Veel gesnoeide hagen langs de straten, maar ook bijv. leiplatanen en als blokken gesnoeide beuken. In de straten zijn vooral veel Gleditsia’s geplant. Met name in de verharding doen deze het matig. Sommigen hebben een beperkte levensverwachting. De meeste bomen zijn in een te klein plantgat geplaatst met te weinig voeding. Dit zou op de meeste plaatsen voorlopig verbeterd kunnen worden door de groeiplaats te verbeteren, door het vergroten van het plantgat en het verbeteren van de grond. De plantvakken tussen parkeervakken kunnen in grootte worden verdubbeld. Sommige slechte exemplaren kunnen beter worden vervangen. Daarbij kan overwogen worden om andere boomsoorten terug te plaatsen met een meer natuurlijke vorm. De maatregel kan in de komende jaren als regulier onderhoud aan de bomen worden uitgevoerd.

3 Ecologisch beheer

Wellicht kan in delen van het Paleiskwartier het beheer (mn. van gras) van regulier beheer worden aangepast naar ecologisch (grasland-)beheer, zoals is opgenomen in het Beleidsplan ‘Natuur in de stad’. Het gaat dan vnl. om de bermen van de Magistratenlaan en de Vlijmenseweg. Bloemrijk gras zal zowel het natuurlijk beeld verbeteren als de ecologische waarde verhogen.

4 Vergroenen Bordeslaan

Het profiel van de Bordeslaan is ruim opgezet, passend bij de statige gevels van de 6-laagse woongebouwen. Naast de rijbaan liggen brede trottoirs met haakse parkeerplaatsen hierin opgenomen. Het straatprofiel is daardoor van gevel tot gevel bestraat. In de brede trottoirs is ruimte voor meer groen en minder verharding. Door bestrating te vervangen door vakken met beplanting wordt tevens de standplaats van de aanwezige laanbomen verbeterd. Deze maatregel kan als één inrichtingsproject worden uitgevoerd. De verwijderde gebakken klinkers kunnen worden hergebruikt in de openbare ruimtes in Paleiskwartier Zuid, die nog moeten worden aangelegd.

5 Vergroenen Statenlaan

Ook het profiel van de Statenlaan is ruim opgezet, passend bij de statige gevels van de 6-laagse woongebouwen. Naast de rijbaan liggen brede trottoirs met haakse parkeerplaatsen hierin opgenomen. Het straatprofiel is daardoor van gevel tot gevel bestraat. In de brede trottoirs is ruimte voor meer groen en minder verharding. Door bestrating te vervangen door vakken met beplanting wordt tevens de standplaats van de aanwezige laanbomen verbeterd. Deze maatregel kan als één inrichtingsproject worden uitgevoerd. De verwijderde gebakken klinkers kunnen worden hergebruikt in de openbare ruimtes in Paleiskwartier Zuid, die nog moeten worden aangelegd.

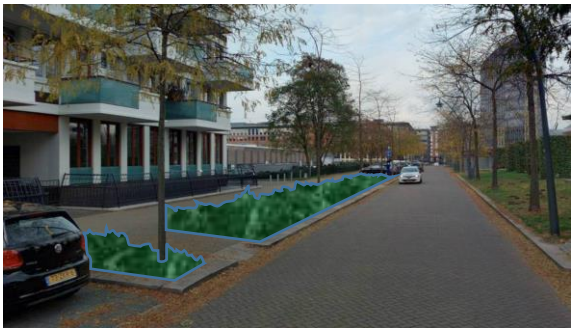

6 Daktuinen tussenstraatjes

In de meeste doodlopende straatjes tussen de bouwblokken zijn de entrees naar de ondergrondse parkeergarages gelegen. In feite betreft het hier straatwerk op het dek van de parkeergarage. Deze straatjes zijn heel stenig, van gevel tot gevel bestraat. Al deze verharding is functioneel niet nodig en zou dan ook door groen kunnen worden vervangen. Vanwege de onderliggende parkeergarage betreft het hier in feite een daktuin. Een dergelijke daktuin zou een grote verbetering van het huidige straatbeeld betekenen. Het gaat hier wel om groen dat duur is in zowel de aanleg als het onderhoud (drainage én bevloeiingssysteem tbv. regulering waterhuishouding). Daar komt nog bij dat de parkeergarage(s) eigendom zijn van de Verenigingen van Eigenaars. De daktuinen kunnen dan ook alleen samen met de VvE's worden ontwikkeld met goede afspraken over het beheer en de aansprakelijkheid (lekkages!).

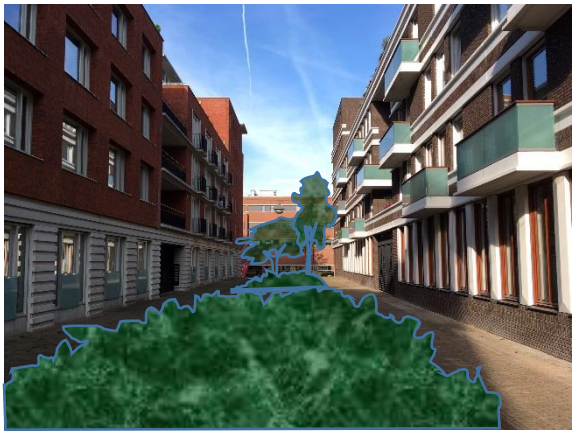

Vergroenen 1e fase Paleiskwartier:

7 Verlengde Statenlaan, Het Rechte Pad

Tussen de Leeghwaterlaan en de Hugo de Grootlaan ligt het oudste deel van het Paleiskwartier. Beide wegen zijn groen, met hagen en laanbomen, het gebied er tussen in is heel stenig met weinig groen. De mogelijkheden voor vergroening zijn beperkt. In de Verlengde Statenlaan zouden plantvakken kunnen worden aangelegd in de brede trottoirs. De mogelijkheden voor bomen worden beperkt door de grote hoeveelheid Kabels en Leidingen die hier in de straat liggen. Het Rechte Pad is grotendeels toegangsweg voor de onderliggende Parkeergarage. Er is beperkte mogelijkheid voor groen. Het Rechte Pad is geen eigendom van de Gemeente.

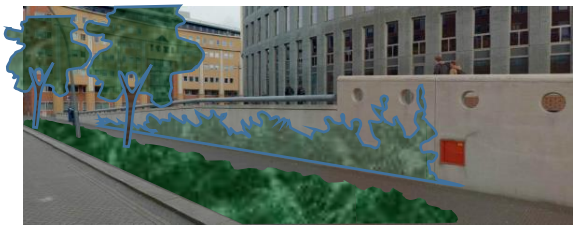

8 Mercatorplein

Tussen de Verlengde Statenlaan en de Onderwijsboulevard ligt het Mercatorplein. Dit is een binnenplein van een bouwblok. Midden op het plein staat het Stedelijk Gymnasium. Het plein is kaal en leeg, met een aantal boombakken. Dit zou een leuk, groen schoolplein kunnen zijn. Eenvoudig is dit niet, aangezien onder het plein een Parkeergarage is gelegen. Vergroening betekent hier een soort van daktuin. Herinrichting is alleen te realiseren samen met eigenaren en gebruikers van het plein. De gemeente is één van de eigenaren van (een deel van) het plein. Er moeten goede afspraken gemaakt worden over beheer en aansprakelijkheid (lekkages).

9 Plein tussen Verlengde Statenlaan en Het rechte pad

Aan de andere zijde van de Verlengde Statenlaan bevindt zich nog een plein. Dit is zo mogelijk nog leger en steniger als het Mercatorplein. Dit zou een mooie, groene kantoortuin kunnen zijn. Het plein is wel openbaar toegankelijk, maar eigendom van een tweetal beleggers. Vergroening kan hier alleen op initiatief van de eigenaren.

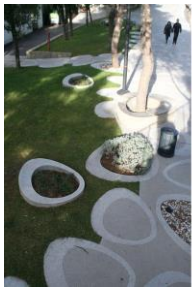

10 Vervangen groenstrook Statenlaan/vijver

Tussen de Statenlaan en de vijver op de Parkeergarage bevindt zich een groenstrook met gras, Gleditsia's en geschoren blokken Beuk. De bomen zijn te dicht op de trottoirband geplant en zouden in de toekomst wel eens problemen kunnen geven met wortelopdruk. Onder de bomen is een andere beplanting als gras nu niet mogelijk. Wellicht dat de bomen in de toekomst vervangen moeten worden en dan kan er nagedacht worden over de invulling van deze groenstrook en welk sortiment en welke bomen hier dan bij passen. Langs deze strook moet de nieuwbouw van de Kunstacademie nog worden gerealiseerd, evenals de bebouwing van deelplan F, op het tijdelijke evenementen–terrein. Het ligt dan ook voor de hand om voor de invulling van de groenstrook te wachten op de oplevering van deze twee bouwplannen.

Voorstel Fasering

	Maatregelen	Uitvoering
1	Vogelbosjes op de koppen	2018
2	Groeiplaatsen en soort bomen	2018-2020
3	Ecologisch beheer	2018
4	Vergroenen Bordeslaan	2019
5	Vergroenen Statenlaan	2020
6	Daktuinen tussenstraatjes	?
	Vergroenen 1e fase Paleiskwartier	
7	Verlengde Statenlaan, Het Rechte Pad	2018-2019
8	Mercatorplein	2019
9	Plein tussen Verl. Statenlaan/Rechte Pad	?
10	Vervangen groenstrook Statenlaan/vijver	2023

Gemeente 's-Hertogenbosch, Stadsontwikkeling/Afdeling leefomgeving, 17 april 2018